

Conclusies en aanbevelingen

ter verbetering van de dagopvang voor senioren

Het Seniorenplatform heeft onderzoek gedaan naar de dagopvang voor senioren in Enschede. In de bijlagen 1 en 2 treft u de aanleiding tot dit onderzoek aan en de stand van zaken binnen de dagopvang per 1 juni 2018 en een overzicht van de aanwezige dagbesteding voor (licht) dementerende ouderen per 1 juni 2018. Naar aanleiding van dit onderzoek worden de onderstaande conclusies getrokken en 8 aanbevelingen gedaan.

A. Informatie naar senioren verbeteren

Senioren en hun mantelzorgers kunnen de informatie over de dagopvang slecht vinden. De gemeente beschikt niet over een actueel overzicht van alle mogelijkheden. De zorginstellingen hebben per organisatie hun eigen communicatiekanalen. Digitaal moet je per instelling verder zoeken en foldermateriaal per instelling is slecht verkrijgbaar. In de "Wijkwijzer senioren 2018" wordt onderscheid gemaakt tussen dagopvang, dagbehandeling, dagbesteding, dagactiviteiten. Deze informatie wordt door de zorginstellingen aangeleverd, maar is niet altijd up to date. Tijdens een bijeenkomst van het Alzheimercafé bleek een incompleet overzicht te bestaan over alle mogelijkheden rond dagopvang. De aanwezige wijkverpleegkundige heeft een overzicht gemaakt (zie bijlage 2) waarin alle mogelijkheden van dagopvang met en zonder indicatie vermeld staan. Deze lijst is nog niet via internet te vinden. Ook de sociale kaart van Enschede biedt geen uitkomst om informatie over deze concrete activiteiten te vinden.

Aanbeveling 1: Er moet een actueel digitaal overzicht komen van alle vormen van dagopvang op de gemeentelijk site, die ook beschikbaar moet zijn in een folder (met verwijzing naar de website voor de actualiteit).

Aanbeveling 2: De huisartsen, welzijn- en zorgorganisaties dienen op de hoogte gehouden te worden van alle wijzigingen in de dagopvangmogelijkheden, zodat doorverwijzing correct mogelijk is.

B. Beschikbaarheid algemene voorzieningen dagopvang (zonder indicatie) garanderen

Tijdens onze gesprekken bleken er geen wachtlijsten te zijn bij de dagopvang zonder indicatie. Alleen bij Liberein in Glanerbrug was er wel een wachtlijst. In alle bestaande groepen kunnen nog cliënten opgenomen worden. (zie overzicht in bijlage) Ieder jaar moet er opnieuw subsidie aangevraagd worden voor de algemene voorziening bij de gemeente voor de professionele begeleiding van de groep. Dit maakt het aanbod onzeker. Een ander probleem betreft het vervoer. De cliënt en zijn/haar mantelzorger moet dit zelf regelen. Het vormen van een nieuwe groep gebeurt op verzoek van de zorginstelling. De vraag van senioren is niet in beeld gebracht. De dagopvang zonder indicatie is (nog) niet aanwezig in alle wijken.

Er moet meer duidelijkheid komen wie terecht kan bij de voorlichtende voorziening zonder indicatie met lichte professionele begeleiding. Het is onduidelijk of een professionele verwijzing verplicht is!

Aanbeveling 3: Er moet een onderzoek komen naar een goede verdeling over de wijken voor de laagdrempelige dagopvang, zodat in alle wijken deze dagopvang zonder indicatie beschikbaar komt. De gemeente moet hierin initiatief nemen.

Aanbeveling 4: Senioren moeten nadrukkelijker betrokken worden bij de uitbreiding, de voorlichting en de werkwijze van de dagopvang zonder indicatie.

Aanbeveling 5: De afspraken rond de rol van de professional, die verwijst moet duidelijk omschreven worden, zodat de verwijzing tot resultaten leidt voor de betreffende oudere.

C. Beschikbaarheid maatwerk dagopvang voorzieningen bij de zorginstellingen garanderen. (Wmo-term OMD)

Bij de maatwerkvoorzieningen zijn ook geen wachtlijsten. De doorverwijzing via de Wmo loopt terug en daarom is er zelfs sprake van onderbezetting. Als senioren een indicatie gekregen hebben via de Wmo duurt het te lang voordat de financiering rond is, hetgeen leidt tot vertraging van opname c.q. doorstroming. Het vervoer mag niet meer door de instelling zelf verzorgd worden, hetgeen leidt tot problemen bij de dementerende cliënt die alleenwonend is en niet op tijd klaar staat.

Aanbeveling 6: Er moet onderzocht worden waarom de indicatie dagopvang minder vaak wordt afgegeven, terwijl het aantal dementerende senioren alleen maar toeneemt.

Aanbeveling 7: Het regelen van het vervoer door de instelling zelf moet weer mogelijk worden. Het bedrag dat beschikbaar is via de Wmo- indicatie kan hiervoor gebruikt worden.

D. Senioren betrekken bij nieuwe visie dagopvang.

De gemeente streeft naar zoveel mogelijk verwijzingen naar algemene voorzieningen. Liberein is samen met de gemeente bezig een visie te ontwikkelen om via de algemene voorziening met lichte professionele begeleiding de doorverwijzing te laten plaats vinden naar de maatwerkvoorziening met zwaardere begeleiding door de verpleegkundige van Liberein zelf. De gemeente hoeft dan alleen te verwijzen naar de algemene voorziening en een contract te sluiten met de toegelaten zorgorganisatie, die de doorverwijzing naar de maatwerkvoorziening intern kan regelen.

Tijdens het gesprek met Liberein bleek dit zich nog in een ontwikkelfase te bevinden. Er was nog geen uitgewerkte visie beschikbaar. Tijdens de gesprekken met Livio en De Posten bleek men niet betrokken te zijn bij deze ontwikkeling, maar men zag er wel de voordelen van in. Noodzakelijk is dan wel een gezamenlijke aanpak b.v. via de "Zorgschakel". De financiering via de Wmo moet dan wel goed geregeld worden en mag geen indirecte bezuinigingsmaatregel zijn, zodat de cliënt centraal blijft staan. De Posten meldde dat de toelatingsprocedure voor 2019 al weer gestart is en er geen innovatieve voorstellen bekend zijn gemaakt.

Aanbeveling 8: Een nieuwe werkwijze voor dagopvang senioren is zinvol als dit leidt tot een soepele overgang van lichte naar zwaardere begeleiding waar de cliënt centraal staat en tot stand is gekomen in overleg met alle partijen inclusief het seniorenplatform als vertegenwoordiger van de senioren.

Dagopvang voor ouderen in Enschede

Stand van zaken per 1 juni 2018

Aanleiding tot een onderzoek door het Seniorenplatform Enschede

De financiering van de dagopvang voor senioren is de laatste jaren veranderd. Het valt sinds 2015 onder de Wmo. De gemeente streeft ernaar dat senioren, die een zinvolle dagbesteding nodig hebben, zoveel mogelijk gebruik maken van de algemeen toegankelijke voorzieningen, waar geen Wmo-indicatie voor nodig is. De gemeenteraad heeft voor 2018 een bezuiniging van 1 miljoen ingeboekt op de brede Wmo maatwerkvoorziening dagbesteding. Het beleid is er opgericht om zoveel mogelijk algemene voorzieningen voor dagopvang van de grond te krijgen.

Dagopvang is een belangrijke ondersteuningsinstrument voor de mantelzorger, die de zorg heeft over de (licht)dementerende nog thuiswonende partner of ouder(s). De mantelzorger kan tijdens de dagopvang de zorg overdragen aan professionals en zelf even op adem te komen. Een goed georganiseerde dagopvang is dus belangrijk voor de ouderen, maar ook voor zijn/haar mantelzorger.

Het seniorenplatform heeft meerdere gesprekken gevoerd en informatie verzameld over de huidige werkwijze van de gemeente en de zorginstellingen die het beleid van dagopvang uitvoeren. Wij steunen de visie van de gemeente, die een ketenaanpak voor ogen heeft van voorliggende voorziening zonder Wmo-indicatie naar maatwerkvoorziening met Wmo-indicatie afhankelijk van de mate van de zorgbehoefte. Dit mag echter niet leiden tot vermindering van indicatiestellingen naar de professionele zorg/ondersteuningsbehoefte via de maatwerkvoorziening voor de senioren, die deze extra ondersteuning wel nodig hebben.

De ketenaanpak kan volgens het Seniorenplatform nog breder gezien worden van algemene voorziening voor iedereen breed toegankelijk, naar algemene voorziening met verwijzing, maar zonder indicatie naar maatwerkvoorziening met Wmo-indicatie tot 24-uurzorg via WLZ indicatie.

De informatie rond seniorenactiviteiten zal het Seniorenplatform in een aparte notitie uitwerken. Hiertoe behoren alle seniorenactiviteiten in de wijken en stedelijke activiteiten voor 55+-ers. Deze activiteiten vallen onder de collectieve verordening algemene voorzieningen van de gemeente. De dagopvang zonder indicatie valt onder de verordening individuele voorzieningen en de dagopvang met indicatie valt onder de Wmo verordening.

Algemene voorzieningen dagopvang voor (licht)dementerende senioren, waarvoor geen Wmo indicatie nodig is.

Op dit moment zijn er 8 algemene voorzieningen in de verschillende wijken aanwezig en zijn er nog meer in ontwikkeling. De dagopvang valt onder de "Ondersteuning Maatschappelijke Deelname" (OMD) De opzet is dat in alle wijken de dagopvang zonder Wmo-indicatie aanwezig zal zijn. Senioren, die een geringe begeleiding nodig hebben, krijgen een verwijzing van de huisarts, wijkverpleegkundige of Wmo-consulent. De senior kan zich ook op eigen initiatief samen met haar/zijn mantelzorger melden bij de zorgorganisatie, die deze dagopvang (dus zonder Wmo-indicatie) organiseert. De zorgorganisaties krijgen van de gemeente een bijdrage uit het Wmo-budget voor de professionele groepsbegeleiding. De ouderen komen 2 tot max. 4 dagdelen naar deze opvang. De opvang is gratis, maar er wordt een bijdrage gevraagd voor de maaltijd.

Het vervoer moet zelf geregeld worden eventueel via een vervoerspas/taxipas. De zorginstellingen geven deze algemene dagopvang verschillende namen: ontmoetingscentrum (Liberein), wijkkamer (Trivium Meulenbelt), zinvolle dagbesteding (De Posten), huiskamer van de wijk (Devio/Livio).

Maatwerkvoorzieningen voor dagopvang (OMD) voor dementerende senioren, waarvoor wel een Wmo-indicatie nodig is.

Zorgorganisaties organiseren de maatwerkvoorziening dagopvang voor dementerende senioren. De dagopvang valt onder de Wmo term “ondersteuning maatschappelijke deelname”(OMD). Voor toelating tot deze dagopvang is een indicatie via de Wmo of via de WLZ noodzakelijk. De Wet Langdurige Zorg is aan de orde wanneer iemand 24 uur per dag in de nabijheid zorg nodig heeft. Over het algemeen heb je via een WLZ indicatie meer dagdelen nodig dan via een Wmo indicatie. De WLZ indicatie valt niet onder de gemeentelijke verantwoordelijkheid, maar onder het CIZ (Centraal Indicatieorgaan Zorg).

Het kenmerk van de maatwerkvoorziening dagopvang met indicatie bestaat uit een intensievere professionele begeleiding en is dus duurder dan de algemene voorziening voor licht dementerenden senioren. De professionele dagopvang wordt geleverd door gecontracteerde zorgorganisaties. In totaal zijn er ruim 200 gecontracteerde organisaties maatwerkvoorzieningen. Het is niet duidelijk welke organisaties alleen dagopvang voor senioren geven. Als een indicatie verstrekt is, kan men ook via een PGB zorg inkopen. Dit kan dan ook bij een niet gecontracteerde organisatie of in het sociale netwerk. Cliënten, die gebruik maken van de maatwerkvoorziening via de Wmo, betalen een eigen bijdrage aan het CAK. Maaltijd en vervoer zijn inbegrepen bij de indicatiestelling. Dit geldt ook voor de WLZ indicatie.

De 24-uurszorg of verpleeghuiszorg

De zwaarste professionele zorg wordt geleverd na opname in het verpleeghuis. Slechts senioren, die 24-uurszorg nodig hebben kunnen nog terecht in het verpleeghuis. Gemiddeld verblijven senioren 1 jaar in het verpleeghuis, voordat ze overlijden. De 24-uurszorg is ook in de thuissituatie mogelijk, zolang de thuiszorg in staat is die zorg optimaal te kunnen leveren. De indicatie voor zorg met verblijf (verpleeghuiszorg) wordt afgegeven door het CIZ (landelijk Centraal Indicatieorgaan Zorg). Hiervoor geldt ook een eigen bijdrage via het CAK.

Via www.regelhulp.nl zijn de verschillende mogelijkheden en regelingen terug te vinden.

Particuliere kleinschalige 24-uurs-zorg

In Enschede is sinds kort de derde kleinschalige 24-uurszorg geopend voor dementerenden. In de folder staat, dat ook ouderen met alleen AOW er kunnen komen wonen. In de praktijk moet nog blijken hoe de toelating bij de particulier opvang gaat verlopen. Het is belangrijk dat de gemeente toezicht blijft houden op kwaliteit en toegankelijkheid.

Dagbesteding voor inwoners van Enschede met geheugenproblemen

Naam organisatie	Vorm	Locatie	Contact	Indicatie	Opmerking
Liberein	Ontmoetingscentrum (voor cliënt en mantelzorger) Zonder Wmo indicatie	Glanerbrug Ariënhuis, ruimte 't Drost	053-4826688/ 0611491523	Nee	max 2 dagen per week, per locatie verschillend
	"	't Ribbelt, Boerderij het Volbert	053-4826688/ 0623795357	"	
	"	Twekkelveld, speeltuin de Wester	053-4826688/ 0683969927	"	
	"	Binnenstad, Zuiderspeeltuin	053-4826688/ 0614315476	"	
De Posten	"	Noabers	053-4753753	"	
	"	Bsayno	053-4753753	"	Syrisch Orthodox
Devio (Livio)	"	West, Pathmoschakel	0900-9200	"	Diverse culturen
		Zuid, Broekheurnerborch	"	"	Diverse culturen
Liberein	Dagactiviteiten (gemengde doelgroep) Alleen met Wmo indicatie	Noord, Ariënsstaete	053-4826688	Ja	Plaatsing in overleg met begeleiding
	"	Centrum, Eschpoort	053-4826688	"	Ook Turkse groep
	"	Oost, Florapark	053-4826688	"	
	"	Glanerbrug, Ariënhuis	053-4826688	"	
		Oost, Bruggerbosch	053-4826688	"	3 groepen, waarvan 1 gericht op jonge dementerenden.

De Posten	Dagactiviteiten Alleen met Wmo indicatie	De Posten	053-4753735	Ja	
		Tuinfluiters	"	"	PG ¹
		Plevier	"	"	Pg & SOM ²
		Wielewaal	"	"	PG & SOM
		Patrijs	"	"	Pg & Som Syrisch Orthodox
Livio	"	Zuid, Broekheurnestede	0900-9200"	"	
	"	Boswinkel, de Cromhoff	"	"	
Zorggroep Manna	"	De Wingerd, Boulevard 1945 505-20	0614511659	"	dinsdag

¹ PG = Psychogeriatric (geheugen en/ of gedragsproblemen)

² SOM = Somatiek (lichamelijk)